

атрибутувати державі, можна розглядати юрисдикційні відносини між державою і передбачуваною жертвою. Питання юрисдикції та атрибуції слід розділяти концептуально. Головна відмінність атрибуції від юрисдикції полягає в тому, що атрибуція стосується встановлення, *хто* повинен нести міжнародну відповідальність, а не те, чи застосовується Конвенція за межами територіальних кордонів передбачуваної держави-порушниці.

Список використаних джерел

1. Milanovic M. Jurisdiction, attribution and responsibility in *Jaloud* / M. Milanovic // EJIL: Talk! – 11 December 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ejiltalk.org/jurisdiction-attribution-and-responsibility-in-jaloud>
2. Lawson R. Life after Bankovic: on the extraterritorial application of the European Convention on Human Rights / R. Lawson // In: Coomans F., Kamminga M. T. Extraterritorial application of human rights treaties. – Intersentia, Antwerp (2004). [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
3. Jane M. Rooney. The Relationship between Jurisdiction and Attribution after *Jaloud v. Netherlands* / Rooney M. Jane // Netherlands International Law Review. – December 2015. – Volume 62. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs40802-015-0041-y#page-1>
4. Al-Skeini and Others v. United Kingdom. Judgment of the European Court of Human Rights of 7 July 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refworld.org/docid/4e2545502.html>.
5. Sargsyan v. Azerbaijan. Judgment of the European Court of Human Rights of 16 June 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-155662>

МАНУЇЛОВА К. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного права та міжнародних відносин,
кандидат юридичних наук, доцент

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАВДАННЯ ПРЯМОЇ ШКОДИ ЗГІДНО З РЕГЛАМЕНТОМ РИМ II

Інтеграційні процеси в економіці держав, еволюційні процеси в праві в цілому та в міжнародному приватному праві, зокрема, соціальна активність населення, транснаціоналізація суспільних відносин, призвели до об'єктивних змін позадоговірних зобов'язань, а також до реформи їх нормативного регулювання.

Процеси широкомасштабної правової інтеграції, уніфікації та гармонізації національного законодавства країн-членів Європейського

Союзу не привели і в доступній для огляду перспективі не призведуть до введення повністю однакових правил, про що справедливо пише А. О. Четверіков [1]. ЄС продовжує потребувати розвитку особливого комплексу правил — колізійних норм, що визначають вибір застосовного права в разі, якщо правовідносини включають в себе так званий іноземний елемент, тобто той, що складається між громадянами двох різних країн, який виникає, змінюється або припиняється на території іншої держави.

У 2007 році Радою та Європейським Парламентом був прийнятий Регламент «Рим II». Даний Регламент був створений з метою забезпечення передбачуваності результату розгляду цивільно-правових спорів на території Союзу, а також спрямований на вирішення проблеми, яка виникла внаслідок істотних розбіжностей між колізійними нормами країн-учасниць.

Сукупність принципів Регламенту «Рим II» дозволяє досягти максимального балансу між гнучкістю регулювання з одного боку і правовою визначеністю — з іншого.

Регламент «Рим II» ґрунтується на найстарішій та загальній майже для всіх держав-членів колізійній прив'язці в сфері позадовірних зобов'язань — *lex loci delicti commissi*, яка зводиться до застосування права країни здійснення делікту. Відповідно до правила *lex loci damni*, прив'язка здійснюється до країни, де знаходиться місце настання прямої шкоди.

Відповідно до Регламенту Європейського Парламенту та Ради від 11 липня 2007 р № 864/2007 «Про право, що застосовується до недоговірних зобов'язань» (Рим II) виходить з принципу прив'язки до права країни, де заподіяно пряму шкоду (*lex loci damni*), встановлюючи справедливий баланс між інтересами заподіювача шкоди та потерпілого. Загальне правило про право, що застосовується до недоговірних зобов'язань, які виникають на підставі делікту, відсилає до права країни, на території якої завдано шкоду (*damage occurs*), незалежно від права країни, на території якої подія, що стала підставою для виникнення шкоди, мала місце, а також незалежно від права країни, на території якої проявилися непрямі наслідки завданої шкоди. Якщо місце проживання обох сторін знаходиться в одній і тій же державі, то застосовується право цієї держави. А якщо з обставин справи випливає, що юридичний факт, який спричинив настання наслідків має тісний зв'язок з іншою країною, то застосовується право тієї країни [2].

На разі закон місця скоєння делікту оцінюється як «жорстка» колізійна прив'язка, і в практиці більшості держав спостерігається тенденція до відмови від її застосування. Практично всі держави законодавчо закріпили «презумпцію спільного громадянства або домілілія», якщо потерпілий та деліквент мають однакове громадянство, місце проживання або звичайне місце перебування в одній і тій же державі,

то застосовується право цієї держави (Україна, Канада, Португалія, Китай, Італія).

Використання однакових правил повинно збільшити передбачуваність судових рішень і забезпечити розумний баланс інтересів особи, яка притягається до відповідальності, і особи, якій завдано шкоду. Прив'язка до країни, де розташоване місце настання прямої шкоди (*lex loci damni*), створює справедливий баланс інтересів особи, яка притягується до відповідальності, і особи, якій завдано шкоду, а також відповідає сучасній концепції права цивільно-правової відповідальності.

У багатьох країнах передбачено ряд спеціальних колізійних прив'язок для випадків заподіяння шкоди, в яких загальне правило не дозволяє знайти справедливий баланс між порушеними інтересами: недобросовісна конкуренція; шкода, яку заподіяно продукцію; заподіяння шкоди навколишньому середовищу та порушення прав інтелектуальної власності. В юридичній практиці у зазначених випадках передбачені рішення, які враховують специфіку конкретної сфери. Так, у разі заподіяння шкоди продукцію, враховується нерівність між сильною та слабкою сторонами правовідносини, тобто виробником та споживачем. У сфері захисту інтелектуальної власності, застосовується усталений відповідно до міжнародних конвенцій принцип територіальності.

Беручи до уваги вище сказане, можна зробити висновок, що застосовне право, яке визначається згідно з цим Регламентом, може бути правом не тільки держав-членів Європейського Союзу, а й правом третіх країн (країн, що не входять в ЄС). Даний Регламент «Рим II» не є останнім кроком в уніфікації колізійних норм міжнародного приватного права на рівні ЄС.

Список використаних джерел

1. Четвериков, А. О. Предисловие к Регламенту (ЕС) № 864/2007 Европейского парламента и Совета от 11 июля 2007 г. о праве, подлежащем применению к внедоговорным обязательствам («Рим II») [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eulaw.edu.ru/documents/legislation/collision/vnedogovornoe.htm>.
2. Регламент Европейского Парламента и Совета ЕС № 864/2007 от 11.07.2007 г. о праве, подлежащем применению к внедоговорным обязательствам («Рим II») // Official Journal of the European Union. L199. 31.07.2007. P. 40.